



ASIA Esitutinnan viipyminen

KANTELU

A on arvostellut oikeuskanslerille 22.9.2014 osoittamassaan kantelukirjoituksessa poliisilaitoksen menettelyä asian 8240/R/7160/12 tutkinnassa. Esitutkinta oli kantelun mukaan edelleen kesken.

A oli jo aiemmin kannellut kyseisen esitutinnan kestosta oikeuskanslerinvirastoon (OKV/1654/1/2013). Sekä poliisilaitos että Poliisihallitus olivat edellisen kantelun tutkimista varten hankituissa lausunnoissa katsoneet, että tutkinnassa oli jo tuolloin viivetilanne. Kanteleluun 19.2.2014 antamassani päätöksessä ilmoitin käsityksenäni, että tutkinnan asianmukaisuuteen ja joutuisaan loppuunsaattamiseen tuli viimeistään tuolloin kiinnittää erityistä huomiota. Saatoin käsitykseni tutkinnanjohtajina toimineiden komisario B:n ja rikoskomisario C:n sekä tutkijana toimineen rikosylikonstaapeli D:n tietoon. Lisäksi kiinnitin poliisilaitoksen vakavaa huomiota esitutkintojen suorittamisen joutuisuuden seurantaan.

SELVITYS

Poliisilaitos on antanut asiassa selvityksen 19.12.2014 ja Poliisihallitus lausuntonsa 6.2.2015. Poliisilaitoksen selvitykseen sisältyy komisario B:n 7.12.2014 päivätty selvitys, rikoskomisario E:n 5.12.2014 päivätty selvitys, rikosylikonstaapeli D:n 8.12.2014 päivätty selvitys ja vanhemman konstaapelin F:n 19.12.2014 päivätty selvitys. Selvitykset ja lausunto toimitetaan kantelijan tiedoksi tämän ratkaisun ohessa.

RATKAISU

Tapahtumatietoja

Rikosilmoitus poliisille on tehty 30.4.2012. Käytettävissä olevan selvityksen perusteella asiassa ovat toimineet tutkinnanjohtajina rikoskomisario C, komisario B, rikoskomisario G, rikos-

komisario E ja 1.11.2014 lukien H. Asian tutkijana on toiminut rikosylikonstaapeli D. Vanhempinen konstaapeli F on toiminut tutkijana 12.2.2014 - 13.4.2014.

Poliisihallitus ja poliisilaitos olivat siis jo vuosien 2013 ja 2014 vaihteessa edelliseen kanteluun antamissaan lausunnossa ja selvityksessä todenneet esitutinnan viivästyneen. E, joka on toiminut tutkinnanjohtajana ennen H:ta, on selvityksessään ilmoittanut, että hän on tullut tietämään apulaisoikeuskanslerin päätöksestä vasta saatuaan selvityspyynnön uuden kantelun johdosta. Hankitusta selvityksestä ei ilmene, onko H tullut tietämään aikaisemmasta kanteluratkaisusta.

Arviointi

Perustuslain 21 §:n 1 momentin mukaan jokaisella on oikeus saada asiansa käsitellyksi ilman aiheetonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa.

Tammikuun 1 päivänä 2014 voimaan tulleen esitutkintalain (805/2011) 3 luvun 11 §:n mukaan esitutkinta on toimitettava ilman aiheetonta viivytystä. Aikaisemmassa laissa (449/1987) vastaava säännös oli lain 6 §:ssä.

Valtion virkamieslain 14 §:n 1 momentin mukaan virkamiehen on suoritettava tehtävänsä asianmukaisesti ja viivytyksettä.

Esitutinnan hyväksyttävä kesto riippuu tutkittavana olevan asian yksilöllisistä erityispiirteistä kuten asian laadusta ja laajuudesta. Tutkinnan kestoon vaikuttavat tosiasiallisesti myös käytävissä olevat tutkintaresurssit suhteessa tutkittavien juttujen määrään sekä poliisin velvollisuus asettaa tehtävänsä kiireellisyyjärjestykseen.

Esitutkintaa johtaa esitutkintalain 2 luvun 2 §:n mukaan tutkinnanjohtaja. Aikaisemmassa laissa vastaava säännös oli lain 14 §:ssä. Viimekätinen vastuu esitutinnan toimittamisesta kuuluu hänelle. Tutkinnanjohtajan tehtävänä on valvoa johdettavinaan olevien esitutkintojen toimittamista ja edistymistä.

Kuten edellä olevasta ilmenee, A on kannellut saman rikosasian esitutinnan viipymisestä oikeuskanslerille jo aikaisemminkin. Vakiintuneen asianmukaisen viranomaismenettelyn mukaista on, että jos ylimmän laillisuusvalvojan tutkimassa kanteluasiassa on havaittu viivästykseen viittaavaa tai asiassa on ilmennyt perusteltua huolta viivästymisen syntymisestä, asian tutkinnasta vastaavat huolehtivat siitä, että viivästystä ei pääse tapahtumaan.

Viimeistään siinä vaiheessa, kun olen päätöksessäni 19.2.2014 arvioinut asiassa olevan aihetta moitearvosteluun ja painottanut tutkinnan asianmukaista ja joutuisaa loppuunsaattamista sekä tutkinnan viivästymisen kompensoimista priorisoimalla asian käsittelyä ja samalla kiinnittänyt poliisilaitoksen vakavaa huomiota esitutkintojen suorittamisen joutuisuuden seurantaan, olisi asia tullut ottaa poliisilaitoksessa vakavasti ja ryhtyä asian vaatimiin toimenpiteisiin. Näin ei ole kuitenkaan tapahtunut.

Kysymyksessä olevan asian esitutkintaa ei ole asian laatuun ja laajuuteen nähden suoritettu lain edellyttämällä tavalla ilman aiheetonta viivytystä. Vaikka esitutkinnan kestoon ovat vaikuttaneet useat eri asiat, jotka ilmenevät selvityksistä, eivät nämä seikat oikeudellisesti hyväksyttävällä tavalla selitä esitutkinnan pitkittymistä. Kaikki asiassa ilmi tulleet seikat huomioon ottaen esitutkinnan kesto tässä asiassa on yksiselitteisesti ollut pidempi, kuin mitä voidaan arvioida

OIKEUSKANSLERINVIRASTO

kohtuulliseksi. Viivytys on loukannut asian asianosaisten perustuslaissa turvattua oikeutta saada asiansa käsitellyksi ilman aiheetonta viivytystä.

Poliisilaitoksen tutkinnanjohtamisen ja asioiden käsittelyn joutuisuuden seurantamenetelmät tai seurannan toteuttaminen eivät mitä ilmeisimmin ole olleet niiltä edellytettävällä tasolla ja näin ollen mahdollistaneet kestävämmän tilanteen syntymisen.

Toimenpiteet

A:n kanteluasiassa antamani edellisen ratkaisuni jälkeen kyseisessä rikosasiassa on saatujen tietojen perusteella toiminut neljä tutkinnanjohtajaa, viimeisimpänä H 1.11.2014 lukien. Lisäksi eräs aikaisemmista tutkinnanjohtajista on jäänyt eläkkeelle. Kun esitutinnan kokonaiskesto tässä vaiheessa on ollut jo yli 3 vuotta, nyt käytävissä olevan selvityksen perusteella laillisuusvalvonnallista moitetta tutkinnan viivästyminen ei ole perusteita kohdistaa tutkinnanjohtajuuden osalta yhteen tutkinnanjohtajaan. Sikäli kun H:n, jota ei ole asiassa kuultu, tutkinnanjohtajuus on kestänyt jo yli seitsemän kuukautta, hänelle tulee varata tilaisuus antaa selvityksensä omasta menettelystään asiassa. Selvityksen antamisen määräpäivä on 31.8.2015.

Valtioneuvoston oikeuskanslerista annetun lain 6 §:n 1 momentin mukaan jos virkamies, julkisyhteisön työntekijä tai muu henkilö julkista tehtävää hoitaessaan on menetellyt lainvastaisesti tai jättänyt velvollisuutensa täyttämättä, oikeuskansleri voi antaa asianomaiselle huomautuksen vastaisen varalle, mikäli hän ei harkitse olevan aihetta syytteen nostamiseen.

Poliisilaitoksen rikosylikonstaapeli D on asian tutkijana laiminlyönyt esitutkintalain 3 luvun 11 §:ssä ja valtion virkamieslain 14 §:n 1 momentissa säädetyn velvollisuutensa suorittaa asian esitutkinta ilman aiheetonta viivytystä. Vaikka viivästyminen ei poliisilaitoksen selvityksen mukaan ole johtanut asian syyteoikeuden vanhentumiseen tutkinnan aikana, on se ajallisesti huomattava. Kerrotulla perusteella annan rikosylikonstaapeli D:lle huomautuksen.

Lisäksi kiinnitän poliisilaitoksen erittäin vakavaa huomiota esitutkintojen joutuisuuden seurantaan.

Apulaisoikeuskansleri

Risto Hiekkataipale

Vanhempi oikeuskanslerinsihteeri

Outi Lehvä

OIKEUSKANSLERINVIRASTO
